

Tehnologii avansate de proiectare a circuitelor electrice și electronice

S.I. dr. ing. Mihaela CREȚU
Mihaela.Cretu@ethm.utcluj.ro

CURS 2

SURSE COMANDATE

Modele matematice pentru
circuite nereziproce în regim
staționar

Cuprinsul cursului

- **Elemente de bază ale circuitelor model**
  - ✓ Elemente ideale diport. Surse comandate;
- **Circuite analogice în regim staționar**
  - ✓ Modele matematice pentru circuite nereziproce în regim staționar
    - ✓ Metoda teoremelor lui Kirchhoff
    - ✓ Metoda nodală modificată
    - ✓ Metoda hibridă
  - **Exemplu**

CAPITOLUL 3

ELEMENTE DE BAZĂ ALE CIRCUITELOR MODEL SURSE COMANDATE

Capitolul 3. Elemente de bază ale circuitelor model. Surse comandate

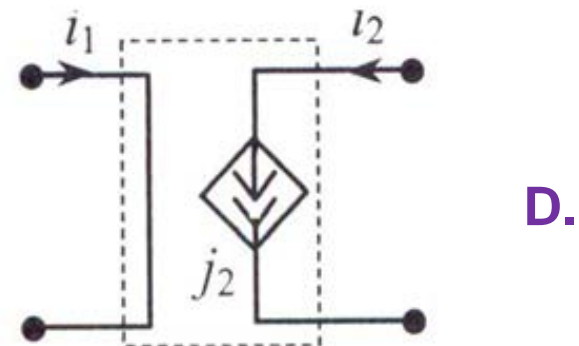
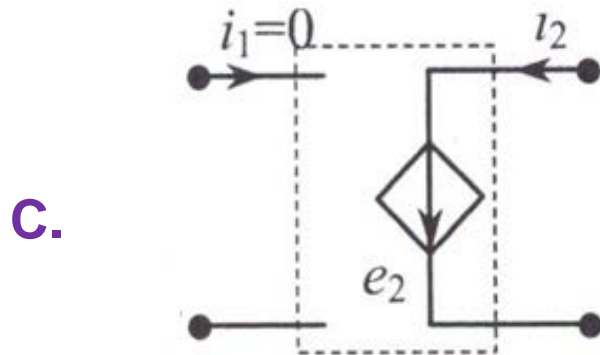
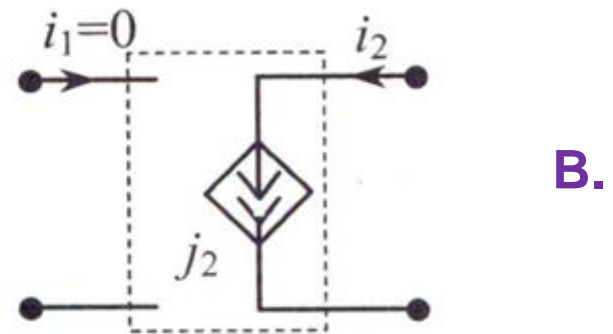
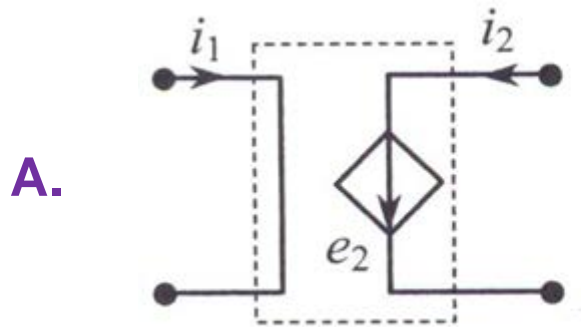
OBIECTIVE

- Descrierea modului de funcționare a surselor comandate în curent și tensiune
- Explicarea modului în care acestea sunt tratate la analiza unui circuit în regim staționar și exemplificări

Capitolul 3. Elemente de bază ale circuitelor model. Surse comandate

3.1. Definiții. Clasificări

-Sursele comandate (dependente, pilotate) sunt elemente active de circuit, cuadripolare, cu două laturi izolate galvanic între ele

Capitolul 3. Elemente de bază ale circuitelor model.

Surse comandate

- Sursele comandate sunt generatoare ideale de tensiune sau de curent, ale căror tensiune electromotoare e , respectiv curent i_g , depind de un parametru asociat unei alte componente din circuit.
- În cadrul acestui curs parametri asociați se vor considera o tensiune de comandă u_1 sau un curent de comandă i_1 din circuit.

Alți parametri pot fi rezistența unei componente de circuit, temperatura mediului ambiant și forțe mecanice aplicate componentei, inclusiv modificări ale presiunii atmosferice.

Capitolul 3. Elemente de bază ale circuitelor model.

Surse comandate

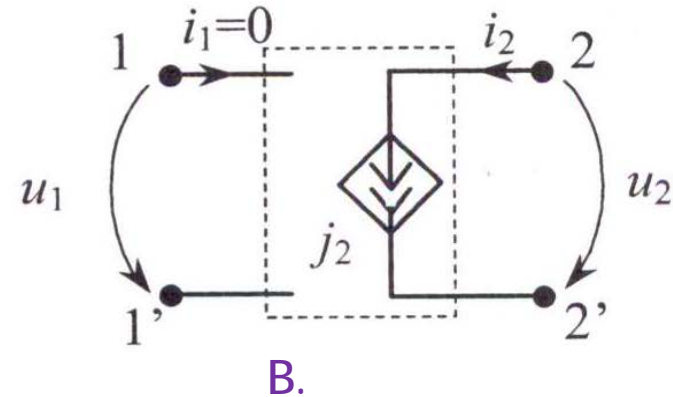
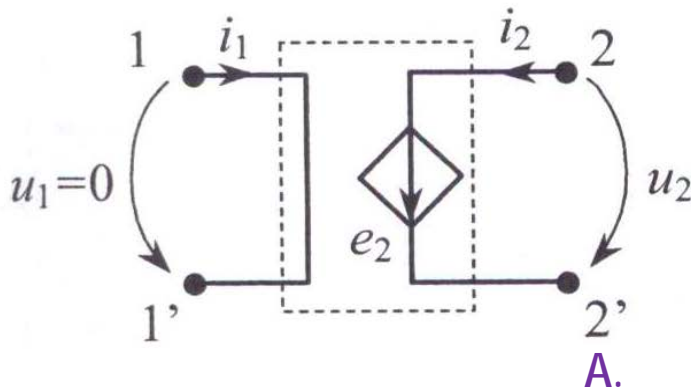
Cele patru tipuri de surse comandate sunt:

- Surse neomogene

A. Sursa de tensiune comandată în curent ($e_2=f(i_1)$)

- Latura de comandă: $u_1=0$
- Latura comandată: $u_2= -e_2= - R_{21} i_1$

(R_{21} reprezintă rezistența de transfer sau transrezistența)

B. Sursa de curent comandată în tensiune ($j_2=f(u_1)$)

- Latura de comandă: $i_1=0$ (G_{21} reprezintă conductanța de transfer sau transconductanța)
- Latura comandată: $i_2= j_2= - G_{21} u_1$

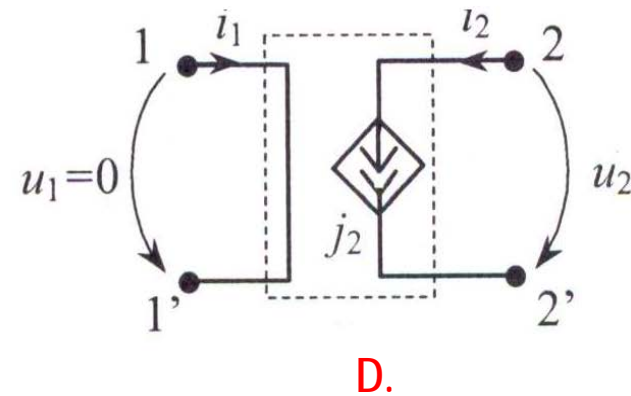
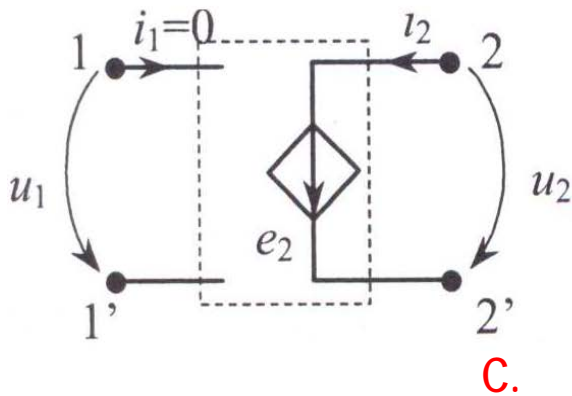
Capitolul 3. Elemente de bază ale circuitelor model.

Surse comandate

- Surse omogene

C. Sursa de tensiune comandată în tensiune ($e_2=f(u_1)$)

- Latura de comandă: $i_1=0$
- Latura comandată: $u_2 = -e_2 = -A_{21} u_1$
(A_{21} reprezintă factor de transfer în tensiune)

D. Sursa de curent comandată în curent ($j_2=f(i_1)$)

- Latura de comandă: $u_1=0$
- Latura comandată: $i_2 = j_2 = B_{21} i_1$
(B_{21} reprezintă factor de transfer în curent)

Capitolul 3. Elemente de bază ale circuitelor model. Surse comandate

OBSERVAȚII:

- 1. Porțile de comandă ale surselor comandate în curent sunt scurtcircuitate, care pot fi modelate prin surse ideale independente de tensiune nulă;**
- 2. Porțile de comandă ale surselor comandate în tensiune sunt laturi deschise, care pot fi modelate prin surse ideale independente de curent nul.**
- 3. Sursele comandate sunt extrem de utile în analiza modernă a circuitelor electronice cu tranzistoare, amplificatoare operaționale, tiristoare, etc.**
- 4. Generatoarele ideale necomandate sunt cazuri particulare ale generatoarelor comandate.**

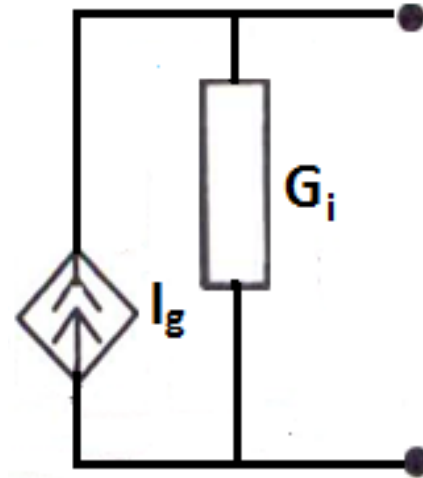
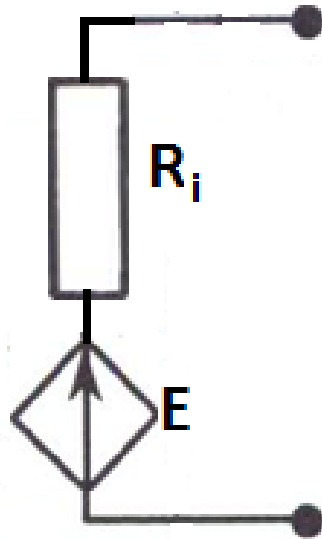
Capitolul 3. Elemente de bază ale circuitelor model. Surse comandate

OBSERVAȚII:

5. Sursa comandată, având două laturi, este un cuadripol diport. Prima latură este fie deschisă ($i_1=0$), fie în scurtcircuit ($u_1=0$) puterea schimbată de prima latură este nulă: $P_1=U_1 \cdot I_1=0$.
6. La modelarea componentelor electronice, apare o legătură între cele două laturi ale sursei comandate sursa definită ca și cuadripol diport va avea trei terminale.

Capitolul 3. Elemente de bază ale circuitelor model. Surse comandate

Surse comandate reale

$$I_g = \frac{E}{R_i}; \quad G_i = \frac{1}{R_i}$$

Surse comandate întâlnite în practică

- Amplificatoare operaționale
- Tranzistoare
- Tranzistoare cu joncțiune bipolară (BJTs)
- Tranzistoare Metal-oxid-semiconductor cu efect de câmp (MOSFETs)
- Reglatoare de tensiune și curent
- Alte dispozitive:
- Fotodectectori, LED-uri și laser
- Dispozitive piezoelectrice
- Surse termovoltaiice

3.2. MODELE MATEMATICE PENTRU CIRCUITE NERECIPROCE ÎN REGIM STAȚIONAR

- ✓ Metoda teoremelor lui Kirchhoff
- ✓ Metoda nodală modificată
- ✓ Metoda hibridă

Capitolul 3. Elemente de bază ale circuitelor model. Surse comandate

- Laturile circuitului se partiționează în:

I_p – laturi pasive,

I_E – laturi cu surse independente de tensiune (inclusiv porțile de comandă în curent),

I_J – laturi cu surse independente de curent (inclusiv porțile de comandă în tensiune),

I_{Ec} – laturi cu surse de tensiune comandate,

I_{Jc} – laturi cu surse de curent comandate.

Matricile de conexiune, vectorii curenților și tensiunilor laturilor se partiționează la fel:

$$A = \begin{bmatrix} A_p & A_E & A_J & A_{Ec} & A_{Jc} \end{bmatrix} ; \quad B = \begin{bmatrix} B_p & B_E & B_J & B_{Ec} & B_{Jc} \end{bmatrix}$$

$$I = \begin{bmatrix} I_p^t & I_E^t & I_J^t & I_{Ec}^t & I_{Jc}^t \end{bmatrix}^t ; \quad U = \begin{bmatrix} U_p^t & U_E^t & U_J^t & U_{Ec}^t & U_{Jc}^t \end{bmatrix}^t$$

Capitolul 3. Elemente de bază ale circuitelor model. Surse comandate

Ecuțiile caracteristice ale surselor de tensiune și de curent comandate, scrise în formă compactă la nivelul întregului circuit, sunt:

$$\mathbf{U}_{Ec} = -\mathbf{E}_c = -[\mathbf{A}_c \quad \mathbf{R}_c] \cdot \begin{bmatrix} \mathbf{U}_J \\ \mathbf{I}_E \end{bmatrix}$$

unde: $\mathbf{A}_c$ – matricea factorilor de transfer ai surselor comandate în tensiune, de dimensiune I_{Ec}, I_J

$\mathbf{R}_c$ – matricea rezistențelor de transfer ale surselor comandate în curent, de dimensiune I_{Ec}, I_E

$$\mathbf{I}_{Jc} = \mathbf{J}_c = [\mathbf{G}_c \quad \mathbf{B}_c] \cdot \begin{bmatrix} \mathbf{U}_J \\ \mathbf{I}_E \end{bmatrix}$$

unde: $\mathbf{B}_c$ – matricea factorilor de transfer ai surselor comandate în curent, de dimensiune I_{Jc}, I_E

$\mathbf{G}_c$ – matricea conductanțelor de transfer ale surselor comandate în tensiune, de dimensiune I_{Jc}, I_J

Capitolul 3. Elemente de bază ale circuitelor model. Surse comandate

Modelul matematic general al circuitelor nereziproce este (în total 2l ecuații):

$$\left\{ \begin{array}{l}
 \left[\mathbf{A}_p \quad \mathbf{A}_E \quad \mathbf{A}_J \quad \mathbf{A}_{Ec} \quad \mathbf{A}_{Jc} \right] \cdot \begin{bmatrix} \mathbf{I}_p \\ \mathbf{I}_E \\ \mathbf{I}_J \\ \mathbf{I}_{Ec} \\ \mathbf{I}_{Jc} \end{bmatrix} = \mathbf{0}_{(n-1),1} \\
 \left[\mathbf{B}_p \quad \mathbf{B}_E \quad \mathbf{B}_J \quad \mathbf{B}_{Ec} \quad \mathbf{B}_{Jc} \right] \cdot \begin{bmatrix} \mathbf{U}_p \\ \mathbf{U}_E \\ \mathbf{U}_J \\ \mathbf{U}_{Ec} \\ \mathbf{U}_{Jc} \end{bmatrix} = \mathbf{0}_{b,1} \\
 \mathbf{R} \cdot \mathbf{I}_p - \mathbf{U}_p = \mathbf{0}_{l_p,1} \text{ sau } \mathbf{I}_p - \mathbf{G} \cdot \mathbf{U}_p = \mathbf{0}_{l_p,1} \\
 \mathbf{U}_E = -\mathbf{E}_{l_E,1} \text{ si } \mathbf{I}_J = \mathbf{J}_{l_J,1} \\
 \mathbf{U}_{Ec} = -\mathbf{E}_c = -\left[\mathbf{A}_c \quad \mathbf{R}_c \right] \cdot \begin{bmatrix} \mathbf{U}_J \\ \mathbf{I}_E \end{bmatrix} \\
 \mathbf{I}_{Jc} = \mathbf{J}_c = \left[\mathbf{G}_c \quad \mathbf{B}_c \right] \cdot \begin{bmatrix} \mathbf{U}_J \\ \mathbf{I}_E \end{bmatrix}
 \end{array} \right.$$

Capitolul 3. Elemente de bază ale circuitelor model. Surse comandate

3.2.1 Metoda teoremelor lui Kirchhoff

Eliminând variabilele $U_E, I_J, U_p, U_{Ec}, I_{Jc}$ din modelul matematic general rezultă modelul matematic echivalent (în total l ecuații):

$$\begin{cases} A_p \cdot I_p + A_E \cdot I_E + A_J \cdot J + A_{Ec} \cdot I_{Ec} + A_{Jc} \cdot (G_c \cdot U_J + B_c \cdot I_E) = 0 \\ B_p \cdot R \cdot I_p - B_E \cdot E + B_J \cdot U_J + B_{Ec} \cdot (-A_c \cdot U_J - R_c \cdot I_E) + B_{Jc} \cdot U_{Jc} = 0 \end{cases}$$

Rearanjând termenii rezultă:

$$\Rightarrow \begin{cases} A_p \cdot I_p + (A_E + A_{Jc} \cdot B_c) \cdot I_E + A_{Ec} \cdot I_{Ec} + A_{Jc} \cdot G_c \cdot U_J = -A_J \cdot J \\ B_p \cdot R \cdot I_p + (B_J - B_{Ec} \cdot A_c) \cdot U_J - B_{Ec} \cdot R_c \cdot I_E + B_{Jc} \cdot U_{Jc} = B_E \cdot E \end{cases}$$

Capitolul 3. Elemente de bază ale circuitelor model. Surse comandate

Acesta se poate scrie sub formă matricială (compactă):

$$\begin{bmatrix} A_p & A_E + A_{Jc} \cdot B_c & A_{Jc} \cdot G_c & A_{Ec} & 0_{(n-1), l_{Jc}} \\ B_p \cdot R & -B_{Ec} \cdot R_c & B_J - B_{Ec} \cdot A_c & 0_{b, l_{Ec}} & B_{Jc} \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} I_p \\ I_E \\ U_J \\ I_{Ec} \\ U_{Jc} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -A_J \cdot J \\ B_E \cdot E \end{bmatrix}$$

Capitolul 3. Elemente de bază ale circuitelor model.

Surse comandate

3.2.2 Metoda nodală modificată

- Potențialul unuia dintre nodurile circuitului se consideră referință ($V=0$). Nodul referință e același cu nodul lipsă din matricea A (matricea de incidență laturi-noduri).
- Se formulează prima teoremă a lui Kirchhoff pentru celelalte $n-1$ noduri, scriind curenții laturilor în funcție de potențialele nodurilor.
- Curenții laturilor de rezistență nulă nu pot fi exprimați în funcție de potențiale. Ei rămân ca variabile independente, alături de potențialele nodurilor, reunite în vectorul $V_{(n-1),1}$.

Capitolul 3. Elemente de bază ale circuitelor model. Surse comandate

- Tensiunile laturilor se exprimă în funcție de potențialele nodurilor):

$$\begin{bmatrix} U_p \\ U_E \\ U_J \\ U_{Ec} \\ U_{Jc} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} A_p^t \\ A_E^t \\ A_J^t \\ A_{Ec}^t \\ A_{Jc}^t \end{bmatrix} \cdot V = \begin{bmatrix} A_p^t \cdot V \\ A_E^t \cdot V \\ A_J^t \cdot V \\ A_{Ec}^t \cdot V \\ A_{Jc}^t \cdot V \end{bmatrix}$$

Capitolul 3. Elemente de bază ale circuitelor model. Surse comandate

Prima teoremă a lui Kirchhoff se scrie desfășurată astfel:

$$\mathbf{A}_p \cdot \mathbf{I}_p + \mathbf{A}_E \cdot \mathbf{I}_E + \mathbf{A}_J \cdot \mathbf{I}_J + \mathbf{A}_{Ec} \cdot \mathbf{I}_{Ec} + \mathbf{A}_{Jc} \cdot \mathbf{I}_{Jc} = \mathbf{0}_{(n-1),1}$$

Curenții laturilor pasive se scriu în funcție de tensiunile laturilor pasive, astfel:

$$\mathbf{I}_p = \mathbf{G} \cdot \mathbf{U}_p = \mathbf{G} \cdot \mathbf{A}_p^t \cdot \mathbf{V}$$

Curenții laturilor cu surse de curent:

$$\mathbf{I}_J = \mathbf{J}$$

Curenții laturilor cu surse de curent comandate se scriu în funcție de tensiunile laturilor cu surse de curent, astfel :

$$\mathbf{I}_{Jc} = \mathbf{G}_c \cdot \mathbf{U}_J + \mathbf{B}_c \cdot \mathbf{I}_E = \mathbf{G}_c \cdot \mathbf{A}_J^t \cdot \mathbf{V} + \mathbf{B}_c \cdot \mathbf{I}_E$$

Capitolul 3. Elemente de bază ale circuitelor model. Surse comandate

Expresia curenților exprimați anterior se înlocuiește în prima teoremă a lui Kirchhoff:

$$A_p \cdot G \cdot A_p^t \cdot V + (A_E + A_{Jc} \cdot B_c) \cdot I_E + A_{Ec} \cdot I_{Ec} + A_{Jc} \cdot G_c \cdot A_J^t \cdot V = -A_J \cdot J$$

Rearanjând termenii în mod convenabil se obține:

$$(A_p \cdot G \cdot A_p^t + A_{Jc} \cdot G_c \cdot A_J^t) \cdot V + (A_E + A_{Jc} \cdot B_c) \cdot I_E + A_{Ec} \cdot I_{Ec} = -A_J \cdot J$$

La această ecuație se adaugă ecuațiile caracteristice ale laturilor de rezistență nulă (laturi ce conțin surse de tensiune):

$$U_E = A_E^t \cdot V = -E$$

$$U_{Ec} = -A_c \cdot U_J - R_c \cdot I_E = -A_c \cdot A_J^t \cdot V - R_c \cdot I_E = A_{Ec}^t \cdot V$$

$$\Rightarrow (A_{Ec}^t + A_c \cdot A_J^t) \cdot V + R_c \cdot I_E = 0_{I_{Ec},1}$$

Capitolul 3. Elemente de bază ale circuitelor model.

Surse comandate

În final rezultă sistemul matricial ce corespunde metodei nodale modificate (conține $n-1+l_E+l_{Ec}$ ecuații):

$$\begin{cases} \left(A_p \cdot G \cdot A_p^t + A_{Jc} \cdot G_c \cdot A_J^t \right) \cdot V + \left(A_E + A_{Jc} \cdot B_c \right) \cdot I_E + A_{Ec} \cdot I_{Ec} = -A_J \cdot J \\ A_E^t \cdot V = -E \\ \left(A_{Ec}^t + A_c \cdot A_J^t \right) \cdot V + R_c \cdot I_E = 0_{l_{Ec},1} \end{cases}$$

sau

$$\begin{bmatrix} A_p \cdot G \cdot A_p^t + A_{Jc} \cdot G_c \cdot A_J^t & A_E + A_{Jc} \cdot B_c & A_{Ec} \\ & 0_{l_E, l_E} & 0_{l_E, l_{Ec}} \\ A_{Ec}^t + A_c \cdot A_J^t & R_c & 0_{l_{Ec}, l_{Ec}} \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} V \\ I_E \\ I_{Ec} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -A_J \cdot J \\ -E \\ 0_{l_{Ec}, 1} \end{bmatrix}$$

Capitolul 3. Elemente de bază ale circuitelor model. Surse comandate

3.2.3 Metoda hibridă

- Se partiționează laturile circuitului:
  - laturi pasive ale arborelui l_{pa} (sunt ramuri);
  - laturi pasive ale co-arborelui l_{pc} (sunt coarde);
  - laturi cu surse independente de tensiune l_E (sunt ramuri);
  - laturi cu surse independente de curent l_J (sunt coarde);
  - laturi cu porți comandate ale surselor de tensiune comandate l_{Ec} (sunt ramuri);
  - laturi cu porți comandate ale surselor de curent comandate l_{Jc} (sunt coarde);
- Matricea incidențelor esențiale se partiționează după aceeași logică. La fel și vectorii curenților și tensiunilor laturilor:

$$\mathbf{D} = \begin{array}{c|ccc}
 \mathbf{a} \setminus \mathbf{c} & \mathbf{l}_{pc} & \mathbf{l}_{Jc} & \mathbf{l}_J \\
 \hline
 \mathbf{l}_{pa} & \mathbf{D}_{RR} & \mathbf{D}_{RJc} & \mathbf{D}_{RJ} \\
 \mathbf{l}_{Ec} & \mathbf{D}_{EcR} & \mathbf{D}_{EcJc} & \mathbf{D}_{EcJ} \\
 \mathbf{l}_E & \mathbf{D}_{ER} & \mathbf{D}_{EJc} & \mathbf{D}_{EJ}
 \end{array}$$

$$\mathbf{I} = \left[\begin{array}{ccc|ccc}
 \mathbf{I}_{pa}^t & \mathbf{I}_{Ec}^t & \mathbf{I}_E^t & \mathbf{I}_{pc}^t & \mathbf{I}_{Jc}^t & \mathbf{I}_J^t \\
 \underbrace{\hspace{10em}}_{\text{ramuri}} & \underbrace{\hspace{10em}}_{\text{coarde}} & & & &
 \end{array} \right]^t$$

$$\mathbf{U} = \left[\begin{array}{ccc|ccc}
 \mathbf{U}_{pa}^t & \mathbf{U}_{Ec}^t & \mathbf{U}_E^t & \mathbf{U}_{pc}^t & \mathbf{U}_{Jc}^t & \mathbf{U}_J^t \\
 \underbrace{\hspace{10em}}_{\text{ramuri}} & \underbrace{\hspace{10em}}_{\text{coarde}} & & & &
 \end{array} \right]^t$$

Capitolul 3. Elemente de bază ale circuitelor model. Surse comandate

Se exprimă curenții ramurilor în funcție de curenții coardelor și tensiunile coardelor în funcție de tensiunile ramurilor, matricial:

$$I_r = -D \cdot I_c : \begin{bmatrix} I_{pa} \\ I_{Ec} \\ I_E \end{bmatrix} = - \begin{bmatrix} D_{RR} & D_{RJc} & D_{RJ} \\ D_{EcR} & D_{EcJc} & D_{EcJ} \\ D_{ER} & D_{EJc} & D_{EJ} \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} I_{pc} \\ I_{Jc} \\ I_J \end{bmatrix} \quad (1)$$

și

$$U_c = D^t \cdot U_r : \begin{bmatrix} U_{pc} \\ U_{Jc} \\ U_J \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} D_{RR}^t & D_{EcR}^t & D_{ER}^t \\ D_{RJc}^t & D_{EcJc}^t & D_{EJc}^t \\ D_{RJ}^t & D_{EcJ}^t & D_{EJ}^t \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} U_{pa} \\ U_{Ec} \\ U_E \end{bmatrix} \quad (2)$$

Capitolul 3. Elemente de bază ale circuitelor model. Surse comandate

Se ține cont de ecuațiile:

$$I_{pa} = G_{pa} \cdot U_{pa} \quad \text{și:} \quad U_{pc} = R_{pc} \cdot I_{pc}$$

și de ecuațiile surselor comandate și ale surselor independente:

$$I_J = J$$

$$U_E = -E$$

$$I_{Jc} = G_c \cdot U_J + B_c \cdot I_E$$

$$U_{Ec} = -A_c \cdot U_J - R_c \cdot I_E$$

Capitolul 3. Elemente de bază ale circuitelor model.

Surse comandate

Prima și ultima ecuație, atât din sistemul (1) cât și din sistemul (2), se scriu desfășurat (după ordonarea convenabilă a termenilor):

$$\left\{ \begin{array}{l} G_{pa} \cdot U_{pa} + D_{RR} \cdot I_{pc} + D_{RJc} \cdot G_c \cdot U_J + D_{RJc} \cdot B_c \cdot I_E = -D_{RJ} \cdot J \\ \dots \\ (1 + D_{EJc} \cdot B_c) \cdot I_E + D_{ER} \cdot I_{pc} + D_{EJc} \cdot G_c \cdot U_J = -D_{EJ} \cdot J \end{array} \right.$$

$$\left\{ \begin{array}{l} R_{pc} \cdot I_{pc} - D_{RR}^t \cdot U_{pa} + D_{EcR}^t \cdot A_c \cdot U_J + D_{EcR}^t \cdot R_c \cdot I_E = -D_{ER}^t \cdot E \\ \dots \\ (1 + D_{EcJ}^t \cdot A_c) \cdot U_J + D_{EcJ}^t \cdot R_c \cdot I_E - D_{RJ}^t \cdot U_{pa} = -D_{EJ}^t \cdot E \end{array} \right.$$

Capitolul 3. Elemente de bază ale circuitelor model. Surse comandate

Modelul matematic compact rezultă după asamblarea ecuațiilor matriciale corespunzătoare :

$$\begin{bmatrix} D_{RR} & G_{pa} & D_{RJc} \cdot B_c & D_{RJc} \cdot G_c \\ R_{pc} & -D_{RR}^t & D_{EcR}^t \cdot R_c & D_{EcR}^t \cdot A_c \\ D_{ER} & 0 & (1 + D_{EJc} \cdot B_c) & D_{EJc} \cdot G_c \\ 0 & -D_{RJ}^t & D_{EcJ}^t \cdot R_c & (1 + D_{EcJ}^t \cdot A_c) \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} I_{pc} \\ U_{pa} \\ I_E \\ U_J \end{bmatrix} = - \begin{bmatrix} D_{RJ} & 0 \\ 0 & D_{ER}^t \\ D_{EJ} & 0 \\ 0 & D_{EJ}^t \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} J \\ E \end{bmatrix}$$

Mărimile complementare ale surselor comandate se calculează :

$$\begin{aligned} I_{Ec} &= -D_{EcR} \cdot I_{pc} - D_{EcJc} \cdot G_c \cdot U_J - D_{EcJc} \cdot B_c \cdot I_E - D_{EcJ} \cdot J \\ U_{Jc} &= D_{RJc}^t \cdot U_{pa} - D_{EcJc}^t \cdot A_c \cdot U_J - D_{EcJc}^t \cdot J_c \cdot R_c \cdot I_E - D_{EJc}^t \cdot E \end{aligned}$$

Capitolul 3. Elemente de bază ale circuitelor model.

Surse comandate

Metoda poate fi adaptată pentru circuite reciproce, caz în care variabilele aferente surselor comandate nu mai sunt necesare, iar modelul matematic devine:

$$\begin{bmatrix} D_{RR} & G_{pa} \\ R_{pc} & -D_{RR}^t \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} I_{pc} \\ U_{pa} \end{bmatrix} = - \begin{bmatrix} D_{RJ} & 0 \\ 0 & D_{ER}^t \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} J \\ E \end{bmatrix}$$

BIBLIOGRAFIE

- [1] Iordache M., Mandache L., “Analiza asistată de calculator a circuitelor analogice neliniare”, Ed. Politehnica Press, București 2004, ISBN 973-8449-36-7.
- [2] Mandache L., Topan D., “Simularea circuitelor electrice. Algoritmi și programe de calcul”. Ed. Universitaria, Craiova, 2009.